

## CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola, Brno, Pavlovská 16 je příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem je Městská část Brno-Kohoutovice. Sdružuje základní školu (ZŠ) s kapacitou 500 žáků, školní družinu a školní klub s kapacitou 250 žáků a školní jídelnu s kapacitou 500 jídel denně.

Mezi 444 žáky navštěvujícími ve školním roce 2004/2005 11 tříd na prvním a 8 tříd na druhém stupni je 16 žáků integrovaných. Škola uplatňuje vzdělávací program Základní škola čj. 16 847/96-2. Je zapojena do pilotáže projektu *Komunitní škola*.

## PŘEDMĚT INSPEKCE

1. Personální podmínky vzdělávací a výchovné činnosti v hospitovaných předmětech vzhledem ke schváleným učebním dokumentům ve školním roce 2004/2005
2. Materiálně-technické podmínky vzdělávací a výchovné činnosti vzhledem k hospitovaným předmětům a schváleným učebním dokumentům ve školním roce 2004/2005
3. Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům v předmětech český jazyk, matematika, anglický jazyk, vlastivěda, hudební výchova a výtvarná výchova na 1. stupni ZŠ ve školním roce 2004/2005
4. Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům v předmětech český jazyk, anglický jazyk, matematika, občanská výchova a informatika na 2. stupni ZŠ ve školním roce 2004/2005
5. Rozšíření učebních plánů vzdělávacích programů pro základní vzdělávání

## PERSONÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Výuku v celé základní škole zajišťuje 27 pedagogů, hospitace probíhaly u 20 z nich. Na 1. stupni ZŠ z 11 hospitovaných vyučujících pouze tři nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti dané právním předpisem, dvě z nich si v současné době doplňují vzdělání studiem na vysoké škole. Z devíti hospitovaných vyučujících 2. stupně čtyři zcela splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, dalších pět učitelů má pedagogickou způsobilost pro vyučování na středních školách. Při tvorbě úvazků byla maximálně respektována odborná erudice, zkušenosti a délka praxe jednotlivých učitelů. Výchovná poradkyně, která je ve funkci dva roky, v současné době dokončuje požadované kvalifikační studium na vysoké škole. Personálně velmi promyšleně a efektivně je zajištěna péče o integrované žáky. Škola se v minulém roce zapojila do projektu „*Nespecifické rekvalifikace s následnou praxí*“ a připravila pro práci s handicapovanými žáky několik pracovníků, z nichž jedna je v současné době ve škole zaměstnána jako asistentka učitele. Další činnosti jsou zajištěny pomocí civilní služby. Na projektu *Komunitní škola* se velkou měrou podílí komunitní koordinátorka.

Organizace činnosti a provozu školy je přehledně a jasně stanovena v *Organizačním řádu*. V organizační struktuře školy a náplních práce jednotlivých pracovníků se v době inspekce prováděly změny, jimiž vedení školy reagovalo na výsledky SWOT analýzy uskutečněné v závěru minulého školního roku. Z předložených materiálů je zřejmé, že delegování pravomocí je velmi dobře promyšleno. Ředitel se opírá o spolupráci s širším vedením školy a dvěma poradenskými orgány, a to týmem výchovného poradenství a týmem vedoucích vzdělávacích oblastí. Ten vznikl transformací tradičních metodických sdružení a

předmětových komisí, k níž došlo v souvislosti s přípravou školního vzdělávacího programu, a umožňuje efektivní spolupráci učitelů obou stupňů. Účinným nástrojem vedení školy je pedagogická rada, která projednává zejména koncepční záměry a výsledky vzdělávání a výchovy. Aktuální problémy operativně řeší porady širšího vedení školy, na něž navazují porady se správními zaměstnanci. Pružný informační systém uvnitř školy je založen na pravidelných poradách, operativním využívání nástěnek i vnitřní počítačové sítě a každodenním osobním kontaktu.

Vedení zaměstnanců vychází z kontrolní činnosti a vyhodnocování plnění úkolů, které obsahuje i prvky sebehodnocení. Zjištěné nedostatky jsou řešeny s pracovníky individuálně. Poskytování odborné a metodické pomoci začínajícím a nekvalifikovaným učitelům koordinuje ředitel školy se svým zástupcem, kromě profesionálních kvalit zkušených pedagogů se využívá i vzájemných hospitací a konzultací s pracovníky poradenských center.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků vychází z potřeb školy, v poslední době je přednostně zaměřeno na zvýšení počítačové gramotnosti a tvorbu školního vzdělávacího programu. Plánování v oblasti lidských zdrojů se opírá o spolupráci se studenty pedagogické fakulty, mezi nimiž jsou v průběhu jejich pedagogické praxe nebo při spolupráci na školních akcích vytipováni a připravováni potenciální uchazeči o práci ve škole.

Ředitel školy má stanovena jasná kritéria pro hodnocení a odměňování pracovníků, jsou veřejně známa a dle aktuální potřeby obměňována.

***Personální podmínky podporují efektivní vzdělávání a výchovu a jsou celkově vynikající.***

## **MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ**

Areál školy, umístěný v klidné části okrajové brněnské čtvrti, tvoří vzájemně propojené pavilony, dvě sportovní hřiště a školní zahrada. V posledním období byla budova staticky zabezpečena a dokončuje se celková rekonstrukce (plášť budovy, výměna oken, topný systém, kanalizace). Přístup ke škole je řešen bezbariérově, což vyhovuje integraci tělesně postižených žáků, třípodlažní budova bez výtahu je však z tohoto pohledu limitující.

Kmenové učebny jsou vzhledem k počtům žáků jednotlivých tříd prostorné a světlé. Některé z nich jsou svým vybavením zaměřeny na odbornou výuku předmětů. Kromě kmenových tříd má škola odborné učebny pro výuku zeměpisu, přírodopisu, chemie, fyziky, hudební výchovy, výtvarné výchovy a informatiky s učebními pomůckami umístěnými v přilehlých kabinetech či přímo v učebně. K dispozici je dále školní dílna, cvičná kuchyně, dvě učebny dramatické výchovy a víceúčelový sál s nahrávacím studiem. Pro výuku tělesné výchovy a pro mimoškolní sportovní či pohybové aktivity má škola dvě prostorné a velmi dobře vybavené tělocvičny, asfaltové hřiště a travnaté hřiště s běžeckými tratěmi opatřenými umělým povrchem. Školní družina s pěti odděleními má vlastní velmi dobře vybavené pracovní prostory. Ke stravování žáků i zaměstnanců je zřízena prostorná školní jídelna s vlastní kuchyní.

Téměř ve všech třídách 1. stupně jsou relaxační místa s kobercem, který slouží nejen k odpočinkovým, ale i k učebním aktivitám. Žákovský nábytek, často netradičně uspořádaný, je většinou nový. Žáci mají k dispozici příruční třídní knihovničky, ve kterých jsou uloženy knihy z oblasti krásné a populárněvědecké literatury, slovníky a encyklopedie. V některých třídách využívají učitelé a žáci počítač. Didaktická technika se vzhledem k předešlým stavebním úpravám začíná do tříd postupně instalovat. Prostředí tříd je bohaté a esteticky vyzdobeno motivačními a výukovými materiály.

Rozmístění fondu žákovské knihovny do jednotlivých tříd na 2. stupni právě probíhá. Pedagogická a odborná literatura pro potřeby vyučujících je rozdělena podle zaměření do

jednotlivých kabinetů a sborovny. Učební pomůcky zajišťující názornost výuky (demonstrační, žákovské, pro laboratorní práce) jsou k dispozici v kabinetech, některé potřebné přístroje však chybějí (např. ve sbírce fyzikálních pomůcek). Učebna informatiky je dobře vybavena počítači a další technikou. Škola má vzhledem ke své velikosti dostatečné množství funkčních přístrojů audiovizuální techniky, z nichž část je umístěna přímo v odborných učebnách. Vnitřní i vnější prostředí učeben je esteticky dotvořeno žákovskými pracemi a vytváří pěkné prostředí pro výuku a pobyt žáků ve škole.

Žáci všech ročníků používají schválené učebnice a učební texty, které odpovídají zvolenému vzdělávacímu programu. Také pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami škola pořizuje pomůcky a učebnice podle doporučení odborných pracovníků.

V rámci kontrolní a hospitační činnosti ředitel sleduje funkčnost přístrojů a pomůcek a jejich účelné využívání. Na základě vlastních zjištění provádí potřebná a účinná opatření ke zlepšení stavu. Problematikou se zabývají porady vedení školy i učitelů jednotlivých předmětů. Plánování obnovy a modernizace přístrojů a pomůcek je funkční, ředitel stanovuje priority a postupně je realizuje.

V souladu se zapojením do projektu *Komunitní škola* je materiálně-technické zázemí v době mimo vyučování veřejností hojně využíváno, zejména počítačová učebna a sportovní zařízení, ale i běžné třídy, a to jak pro různé jednorázové akce a krátkodobé vzdělávací kurzy, tak pro pravidelnou činnost (klub maminek, baletní, hudební a jazykové kroužky pořádané soukromými subjekty apod.).

***Materiálně-technické podmínky pozitivně ovlivňují proces vzdělávání, umožňují realizovat vzdělávací program a mají celkově velmi dobrou úroveň.***

## **PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ**

### **Vzdělávací programy**

Škola uplatňuje vzdělávací program *Základní škola* v plném rozsahu, respektuje metodické pokyny k rozšíření učebního plánu v 7.-9. ročníku. Nabízí žákům širokou škálu volitelných předmětů včetně zapojení do projektu *Socrates*. Pro integrované žáky jsou zpracovány individuální vzdělávací programy, jejichž plnění je průběžně sledováno.

Reálná výuka v době inspekce odpovídala platnému rozvrhu hodin, který je v souladu s učebním plánem. Dokumentace průkazně zachycuje průběh vzdělávání. Plnění učebních dokumentů vzdělávacího programu *Základní škola* je pravidelně předmětem kontrolní činnosti vedení školy, průběžně se jím zabývají jednotlivé komise předmětů.

Rozvrh hodin je přizpůsoben jednak potřebám organizace vzdělávání a provozu školy, jednak potřebám žáků i učitelů. Obtížnější povinné předměty a předměty kauzální povahy jsou v denním sledu zařazeny na první vyučovací hodiny, předměty nepovinné, volitelné nebo výchovné povahy ke konci vyučovacího dne. Délky přestávek odpovídají příslušné právní normě, žáci mají možnost dostatečně mezi vyučovacími hodinami relaxovat. Přitom lze v letním období využívat školního atria nebo hřiště, v zimním období prostorných školních chodeb. *Řád školy*, jehož součástí je i *Desatero učitele ZŠ Pavlovská 16 – „Kodex učitele“*, je funkční. Obsahuje ustanovení o chování žáků a pravidla vnitřního režimu a provozu školy. Zabývá se také povinnostmi žáků chránit své zdraví i svých spolužáků, jsou v něm uvedena důležitá ustanovení k prevenci nežádoucích jevů. Vhodnou formou poukazuje na práva žáků, zákonných zástupců a učitelů. Řády odborných učeben jsou přizpůsobeny specifickým podmínkám provozu a výuky příslušných předmětů. Jsou na viditelném místě a jsou žákům dostupné. V řadě tříd jsou vyvěšena vlastní „třídní pravidla“, která obsahují zásady chování sestavené žáky samými.

Informační systém vnitřní i vnější funguje na velmi kvalitní úrovni. Mimo tradiční způsoby předávání informací (žakovské knížky, deníčky, schůzky s rodiči, školní časopis) a zveřejňování základních údajů o škole na www-stránkách využívá škola i možnosti zasílat rodičům pomocí placené služby SMS-zprávy. Prostřednictvím komunitního koordinátora jsou důležité informace prezentovány na veřejnosti, rodiče mají dostatek příležitostí účastnit se života školy. Žáci jsou informováni na pravidelných třídnických hodinách, informace získávají z nástěnek, vývěsek a informačních tabulí, které jsou rovnoměrně umístěné po celé budově.

### **Výchovné poradenství a prevence sociálně patologických jevů**

Na realizaci výchovného poradenství se podílí „tým výchovného poradenství“, který tvoří spolu s výchovnou poradkyní školní metodik prevence, učitelka 1. stupně (speciální pedagožka) a komunitní koordinátorka. Výchovné poradenství se řídí plánem práce, který je zpracován velmi pečlivě, je promyšlený a konkrétní. Zahrnuje oblast profesní orientace a péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Výchovná poradkyně úzce spolupracuje s vedením školy, poradenským centrem, pedagogicko-psychologickou poradnou, úřadem práce, pedagogickým centrem, třídními učiteli a rodiči žáků. Škola jako celek věnuje značnou pozornost žákům se zdravotními a rodinnými problémy. Ve spolupráci s pracovníky odborných pracovišť jsou pro integrované žáky velmi uvážlivě vypracovány individuální programy. Vedení školy aktivně podporuje pedagogy a spolupracuje s nimi při individuálním přístupu k jednotlivým žákům školy. Kázeňské přestupky žáků řeší výchovná komise s rodiči i žáky společně. S žádostí o pomoc při řešení vzniklých problémů se mohou rodiče i žáci obracet na výchovnou poradkyni v konzultačních hodinách i mimo ně podle potřeby.

Oblast prevence sociálně patologických jevů koordinuje školní metodička prevence. Cíle v oblasti prevence jsou konkrétní a reálné, dlouhodobě orientované na aktivní využití volného času žáků a zdravý životní styl. Hodnocení plnění programu je zveřejněno ve výroční zprávě o činnosti školy. Preventivní činnosti zasahují i do výuky některých předmětů. Mimoškolní akce, kterých se účastní kromě žáků i jejich rodiče a učitelé, mají pozitivní dopad na atmosféru ve škole.

*Výchovné poradenství výrazně přispívá ke zlepšení výchovně-vzdělávacího procesu.*

### **Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce, matematice, vlastivědě, hudební výchově a výtvarné výchově na 1. stupni ZŠ**

Hospitace proběhly celkem ve čtrnácti vyučovacích hodinách.

Učitelé měli výuku naplánovanou, vzdělávací a výchovné cíle odpovídaly učebním osnovám. V bezprostřední přípravě se zaměřili velmi pěkným způsobem jednak na osvojování vědomostí, upevňování znalostí, jednak na rozvoj sociálních kompetencí, dovedností a pracovních návyků. Vzdělávací cíle sdělovali žákům srozumitelnou formou. V případě žáků se speciálními vzdělávacími potřebami dokázali vhodně využívat individuálních vzdělávacích programů.

Výuku zajišťovalo jedenáct učitelů, z nichž osm bylo kvalifikovaných a tři nekvalifikovaní. Nedostatek odborné a pedagogické způsobilosti se neodrazil v kvalitě sledovaného průběhu vzdělávání. Pouze v ojedinělém případě měla na výuku negativní vliv krátká doba praxe vyučující ve třídě s mimořádně problémovým a zatím přesně nedefinovaným klimatem.

Výuka českého jazyka, matematiky, vlastivědy, hudební i výtvarné výchovy byla efektivně podpořena správným používáním vhodných učebních pomůcek (nástěnné obrazy, počítač, časové osy, geometrické tvary, dětské encyklopedie, zeměpisné mapy, atlasy zvířat a rostlin,

Slovník spisovného jazyka českého, Orffovy hudební nástroje), učebnic a nakopírovaných učebních textů. Maximálně podnětné bylo i prostředí tříd.

Vyučovací formy a metody práce s žáky byly velmi pestré. Frontální opakování se často a včas střídalo se skupinovou prací nebo prací ve dvojicích. Míra efektivnosti výuky byla sice velmi rozdílná, ale celkově převládala výrazná pozitiva. Ta spočívala v účelném řízení výuky a efektivním využívání daného času k učení. Velmi vysokého učebního efektu bylo dosahováno v případě, ve kterém žáci a učitelé pracovali v tzv. komunitním kruhu. V diskusi a při kooperativních činnostech se učili vnímat jeden druhého, respektovat různé názory a tolerovat se navzájem, prezentovat vlastní postoje k problémovým situacím, a to vždy ve spojitosti s probíraným učivem. Organizování učebních činností žákům vždy vyhovovalo. Bylo zřejmé, že žáci jsou na styl svých učitelů zvyklí a s ochotou je přijímají. V *českém jazyce* dosahovali velmi pěkných výsledků. K výrazným přednostem patřil jejich kultivovaný mluvní projev a plynulá komunikace, správná intonace při čtení, pohotové a správné reakce při zdůvodňování gramatických jevů. V *matematice* dokázali při opakování vypočítat z paměti jednoduché početní příklady v jednotlivých numeračních oborech, učili se řešit logické problémy ve slovních úlohách. Ve *vlastivědě* vynikali spíše žáci talentovaní, většina však dosahovala také dobrých výsledků v probíraných tématech. Velmi dobré výsledky měli žáci také v hodinách *hudební a výtvarné výchovy*. V hudební výchově zvládali téměř bezchybně všechna rytmická cvičení při použití jednoduchých hudebních nástrojů, velmi pěkně zazpívali při klavíru naučené písně. Ve výtvarné výchově navázali na dopolední exkurzi v muzeu, využili techniku malby.

Žáci byli v převážné míře efektivně motivováni, ojediněle byla motivace zcela opomenuta. Díky vhodné motivaci žáci jevil o výuku trvalý zájem.

Žáci respektovali, mimo zcela zvláštní případ jejich evidentního nezájmu a projevů nevhodného roztržitého chování a nesprávných sociálních návyků, stanovená pravidla interakce a komunikace. Pracovali se zájmem a chutí. Mohli kdykoli argumentovat a vstupovat do diskuse. Své názory sdělovali s nadšením. Na upevňování sebedůvěry a sebeúcty kladli učitelé velký důraz, což mělo pozitivní vliv na úspěšnost žáků. Interakce a komunikace probíhala v příjemném a klidném pracovním klimatu.

Hodnocení žáků a jejich výkonů bylo ze strany učitelů citlivé, stimulovalo je k práci a většinou vždy posilovalo jejich sebedůvěru. Ve sledované výuce se objevila pozitiva, která převažovala nad nedostatky.

***Průběh a výsledky vzdělávání v uvedených předmětech na 1. stupni ZŠ byly velmi dobré.***

### **Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v anglickém jazyce na 1. a 2. stupni ZŠ**

Příprava vyučující na výuku byla přizpůsobena úrovni jazykových dovedností jednotlivých žáků a podmínkám ve třídách. Výukové cíle byly stanoveny jasně a byly plněny.

Hospitace se uskutečnily u jedné vyučující. Skutečnost, že splňuje podmínky pouze odborné způsobilosti, se ve výuce negativně neodrazila.

Hospitované hodiny probíhaly v kmenových třídách s minimální podnětností k danému předmětu. K dosažení stanovených cílů a ke zvýšení zájmu žáků o učení posloužily vhodně zvolené materiální pomůcky. Vyučující měla pro žáky připraveny kopírované materiály.

Organizace větší části hodin vycházela z frontální výuky. V hodinách bylo dbáno na upevnění návyků správné výslovnosti s důrazem na odlišnosti od češtiny, na rozvoj slovní zásoby a osvojování známých či právě probíraných gramatických jevů. Komunikace mezi učitelkou a žáky probíhala převážně v anglickém jazyce, což podporovalo cizojazyčnou atmosféru ve třídě. Zařazená samostatná práce a činnost ve dvojicích byla promyšlená a efektivní. Využití

frontální výuky bylo účelné. Velkou pozornost věnovala vyučující rozvoji řečových dovedností. Žáci byli velmi aktivní a tvořiví, zvláště v nižších ročnících. Přiměřenou relaxaci jim v hodinách poskytovalo časté střídání činností, psychohygienické zásady byly dodržovány.

Na rozdíl od nevýrazné úvodní motivace byla motivace v průběhu výuky často a účelně uplatňována. Motivační charakter mělo zejména pozitivní slovní hodnocení žákovských výkonů a partnerský přístup učitelky k žákům. Žáky byla až na výjimku akceptována pravidla slušného chování.

Hodnocení výkonu žáků známkou bylo méně časté a nebylo zdůvodněné. Více byla použita pochvala a povzbuzení při plnění zadaného úkolu. K sebehodnocení žáci nebyli vedeni.

***Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v anglickém jazyce na 1. a 2. stupni ZŠ byly celkově velmi dobré.***

## **Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy na 2. stupni ZŠ**

### **Český jazyk**

Hospitace se uskutečnily u všech tří učitelek, které předmět vyučují. Jedna z nich splňuje sice svým vzděláním podmínky pedagogické způsobilosti pro jiný typ školy, ale její přístup k žákům tím nebyl ve sledované výuce nepříznivě ovlivněn. Naopak odborná způsobilost a praktické zkušenosti učitelek se zpravidla pozitivně odrazily ve věcně správném vedení výuky. Zjištěny byly pouze dílčí nepřesnosti v zápisu nového učiva na tabuli.

Výuka se řídí podrobně zpracovanými tematickými plány, které vycházejí z osnov a zajišťují návaznost mezi ročníky. Umožňují také zařazení průřezových témat formou žákovských projektů, jejichž výstupem je prezentace získaných dovedností. Cíle hodin byly stanoveny především v oblasti vědomostí, méně se zaměřovaly na rozvoj komunikativních dovedností a sociálních kompetencí žáků. Ve většině hodin směřovala organizace činností k jejich naplnění, třebaže nebyly v závěru hodin explicitně vyhodnocovány.

Prostředí kmenových tříd, v nichž výuka probíhala, bylo esteticky dotvořeno naaranžovanými sítěmi s žákovskými výtvarnými pracemi, obrázky, květinami, avšak motivační materiál, který by zvyšoval podnětnost pro daný předmět, byl použit pouze výjimečně. Ani práce žáků nejsou ve třídách prezentovány. Názornost výuky zajišťovaly jednak učebnice, jednak další materiály (příručky, Pravidla, kopírované texty, pracovní listy), které vyučující do tříd přinášely. Pouze výjimečně nebyl výklad učiva podpořen ani zápisem na tabuli. Jedna literární hodina se konala v učebně pro dramatickou výchovu, což však při organizaci učebních činností nebylo nijak využito.

Hospitované hodiny byly založeny na frontálním postupu při opakování a vyvozování učiva. Jeho procvičení pak probíhalo částečně ve dvojicích a skupinách. Žáci tak měli možnost porovnávat řešení a získávali okamžitou zpětnovazební informaci o úspěšnosti svého učení. Zejména při činnostech založených na aplikaci získaných vědomostí a dovedností byli žáci aktivní a úkoly řešili s chutí. V některých případech však vlivem jednotvárného způsobu procvičování (bez zařazení potřebné relaxace) ztráceli o výuku zájem, nesoustředili se, což se projevilo jak na poklesu kázně, tak i na celkově pomalejším pracovním tempu. Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami byla věnována dílčí pozornost, integrovaní žáci měli k dispozici asistenty. Ojedinele však nebyl frontální postup nijak diferencován s ohledem na možnosti a potřeby žáků.

Nevýrazná vstupní motivace obvykle neprobudila větší zájem žáků o učivo. V průběhu hodin pak byli častěji podněcováni pochvalou, poukazem na praktické uplatnění znalostí a dovedností, nebo na souvislosti s jejich vlastními životními zkušenostmi. Tam, kde si žáci

uvědomovali smysl učiva a jeho praktické využití, projevovali aktivitu a zájem, z úspěchu v soutěži a při řešení úkolů měli zřejmou radost.

Vzhledem k zvoleným metodám a formám práce převažoval verbální projev učitelek. Žáci pouze odpovídali na položené otázky, zpravidla velmi stručně, často jednoslovně. K souvislejšímu projevu měli příležitost jen v hodině literární výchovy, ani tu však velká část žáků nevyužila. Vzájemná interakce a komunikace se řídila stanovenými pravidly. V nejvyšších ročnících však místy nebyla tato pravidla (třebaže byla ve třídách vyvěšena a na jejich tvorbě se podíleli sami žáci), ojedinele ani pravidla slušného chování, respektována. I přes tuto skutečnost bylo jednání učitelek se žáky laskavé, trpělivé, nekázeň žáků řešily vyučující profesionálně.

V hospitovaných hodinách se hodnocení většinou omezilo na stručné slovní zhodnocení správnosti odpovědí žáků. Pochval za aktivitu bylo využito motivačně, v jednom případě bylo aktivní zapojení žáků podkladem ke klasifikaci. Naopak ne zcela vhodně byla zvolena klasifikace nejrychlejších ve třídě s vyšším počtem handicapovaných žáků. Závěrečné shrnutí a zhodnocení prováděly učitelky spolu se žáky, v části hodin však neproběhlo vůbec. Prvky sebehodnocení ani vzájemného hodnocení nebyly do sledované výuky zařazeny.

***Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce byly celkově dobré.***

### **Matematika a informatika**

Stanovené výukové cíle v obou předmětech odpovídaly aktuálnímu složení třídy a byly v jednotlivých hodinách plněny. Probírané učivo navazovalo na předcházející témata a bylo v souladu s učebními osnovami.

Přestože vyučující, v jejichž hodinách byly provedeny hospitace, nesplňovali podmínky pedagogické způsobilosti stanovené vyhláškou pro daný typ školy, dovedli se žáky této věkové kategorie velmi dobře pracovat. Výuka sledovaných předmětů byla promyšlená a splňovala požadavky vzdělávacího programu.

Hodiny *matematiky* probíhaly v prostorných, světlých a vhodně vybavených kmenových třídách bez podnětných prvků pro předmět. Náznornost výuky byla zajištěna využitím modelů těles. Žáci často pracovali s učebnicemi. V některých hodinách měli vyučujícími připravené pracovní listy, které umožnily efektivněji využít vyučovací čas.

Vyučování *informatiky* probíhalo v odborné učebně s velmi dobrým technickým vybavením, vyzdobené podnětnými prvky pro výuku předmětu. Dostatečný počet počítačů umožňoval současnou individuální práci všech žáků.

Zvolené vyučovací metody byly vzhledem k výchovně-vzdělávacím cílům účinné. Učební činnosti a styl výuky odpovídaly věku žáků, jejich znalostem a dovednostem. V *matematice* převažovaly pestré metody učení, které žáky při výuce aktivizovaly. Ve většině hodin vyučující využívali metody frontální práce, často oživované řízeným rozhovorem, které výchovně-vzdělávacím cílům vyhovovaly a byly účelné. Méně často zařazovali skupinové činnosti. S integrovanou žákyní pracovala asistentka. Střídáním činností a forem práce, stejně jako řešením slovních úloh s praktickým aspektem předcházeli učitelé nárůstu únavy žáků. V průběhu procvičování učiva byla často efektivně užita metoda práce s chybou. Vyučovací čas byl ve většině hodin účelně využit. Sledovaná výuka matematiky byla vedena kvalitně, žáci si nenásilným způsobem osvojovali potřebné vědomosti stanovené učebními osnovami. Ve sledované výuce *informatiky* žáci získávali teoretické poznatky i dovednosti v práci s výpočetní technikou. Na počítačích pracovali samostatně, v případě potřeby měli možnost využít rady a pomoci učitele nebo spolužáka, čehož hojně využívali. Učební činnosti, styl výuky, metody a forma výuky odpovídaly charakteru předmětu, jeho specifickým cílům i věku žáků a jejich již zvládnutým dovednostem. Převažovala aktivní a samostatná práce žáků,

částečně řízená vyučujícími Vyučovací čas byl účelně využit. Psychohygienické zásady byly ve výuce obou předmětů respektovány.

Vstupní motivace žáků v některých hodinách *matematiky* vzhledem k povaze probíraného učiva spočívala ve sdělení výukového cíle a naplnění hodiny, v ostatních hodinách byla účinná a žáky k práci motivovala. Při řešení slovních úloh učitelé poukazovali na užitečnost učiva a jeho použitelnost v praxi. Podporovali tím zájem žáků o probírané učivo, přičemž efektivně využívali jejich praktických zkušeností. Při práci ve skupinách byli žáci vedeni k týmové spolupráci, což pozitivně ovlivňovalo úspěšnost procesu učení. Ve výuce *informatiky* byli žáci dostatečně motivováni sdělením výukového cíle a praktickou využitelností probíraných a procvičovaných dovedností. Jejich zájem o učivo byl podporován také tím, že jim učitel vysvětlil možnosti a efektivnost práce užívaných programů. Vyučující umožňovali jednotlivcům pracovat vlastním tempem.

Vstřícný a mimořádně pěkný vztah vyučujících k žákům a současně i jejich individuální práce s integrovanými žáky podporovaly vytváření příznivého klimatu ve třídách. Všichni žáci dostávali příležitost projevit své dovednosti a prezentovat výsledky své práce. Pravidla chování respektovali. Učitelé je vedli k rozvoji komunikativních dovedností a rozvíjeli jejich logické myšlení. V některých případech věnovali menší pozornost jejich slovnímu projevu. Žáci byli tolerantní a vzájemně se respektovali.

Znalosti a dovednosti žáků byly v průběhu sledované výuky většinou prověřovány formou společného frontálního opakování a stručně hodnoceny slovně. Klasifikace byla uplatněna jen v případě opravené kontrolní písemné práce. Většina žáků prokazovala velmi dobré znalosti a dovednosti. V závěru hodin *informatiky* bylo provedeno zhodnocení výkonu žáků a naplnění výukového cíle, v hodinách *matematiky* většinou z časových důvodů chybělo. Zřídka byli žáci vedeni k sebehodnocení a k hodnocení ostatních.

***Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice a v informatice měly velmi dobrou úroveň.***

### **Občanská výchova**

Předmět je v učebním plánu všech ročníků zařazen po jedné hodině týdně a vyučují ho čtyři plně kvalifikované učitelky. Hospitace proběhly u tří z nich. Jejich odborná a pedagogická způsobilost se příznivě promítla do věcného obsahu a většinou i zvolených metod výuky.

Cíle hodin byly voleny vhodně vzhledem k rozvoji osobnosti žáků a formování jejich postojů, respektovaly i přípravu žáků na praktický život. Svou náročností odpovídaly věku a schopnostem žáků, takže se je v průběhu výuky zpravidla dařilo naplnit.

Materiální podpora nebyla nijak výrazná, žáci měli k dispozici učebnice, eventuálně pracovní listy s úkoly pro práci ve skupinách. Prostředí tříd, jakkoli esteticky ztvárněné, podnětnost ke sledovanému předmětu nezvyšovalo.

Ve všech hospitovaných hodinách byla organizace činností žáků založena na práci skupin. Tam, kde již samotné zadání žáky zaujalo, a tam, kde si uměli práci dobře zorganizovat, byl vyučovací čas využit efektivně. Ojedinele však žáci skupinové uspořádání využili jiným způsobem, řešení záměrně protahovali, takže nezbyl dostatek času na prezentaci výsledků a jejich vyhodnocení. Přesto však i tady dospěli alespoň k částečným závěrům. Učitelky práci žáků řídily, sledovaly její průběh a podle potřeby pomáhaly. Velmi citlivě také zapojovaly žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Takto pojatá organizace hodiny dovolovala žákům volit vlastní tempo a umožňovala respektovat psychohygienické zásady.

Vzhledem k vhodně voleným cílům, zajímavým tématům i dobré organizaci bylo poměrně snadné získat zájem žáků a udržet jejich pozornost. Většina z nich se také s chutí do činností zapojovala. Pouze v nejvyšším ročníku se vyskytli někteří žáci, kteří situace zneužili, bavili se mezi sebou, nebo vyrušovali ostatní z práce.



Až na ojedinělé případy nevhodného chování většina žáků respektovala dohodnutá pravidla. Učitelky jednaly se žáky vstřícně, laskavě a trpělivě, v případě nevhodného chování žáky usměrňovaly s profesionálním taktem. Většina žáků využila možnosti vyjádřit vlastní názory a postoje, jejich komunikativní dovednosti byly přiměřené věku. Při diskusi se žáci vzájemně respektovali, zpravidla byla vytvořena atmosféra důvěry.

Učitelky žáky hodnotily vesměs slovně, nešetřily pochvalou a povzbuzením. V závěru hodin byla práce alespoň stručně shrnuta, ocenění snahy a pokroku jednotlivců však bylo spíše formální, nebo zcela chybělo. Prvky sebehodnocení byly zařazeny ojediněle.

***Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v občanské výchově byly celkově velmi dobré.***

### **Výsledky vzdělávání zjišťované školou**

Škola si začíná utvářet systém hodnocení vlastní práce a výsledků vzdělávání, má jasné představy o jeho budoucím fungování. Tyto představy, které jsou zpracovány v několika písemných koncepčních dokumentech (*Projekt Škola jako centrum celoživotního vzdělávání a kultury v obci, Pilíře prevence na ZŠ Pavlovská 16, Vyhodnocení dotazníkových průzkumů na ZŠ Pavlovská, Komunitní škola a rodiče – článek, SWOT analýza ZŠ Brno, Pavlovská 16*), postupně naplňuje. Nad rámec běžné klasifikace byly například formou dotazníků zjišťovány a analyzovány názory žáků, jejich rodičů a zákonných zástupců na základní otázky vzdělávání v tzv. „komunitní škole“, kterou vedení školy postupně vytváří ve spolupráci s Občanským sdružením, rodiči, veřejností a všemi, kteří na vzdělávání a výchově participují. V současné době má k dispozici řadu prezentací, fotodokumentace a videonahrávky z veřejných vystoupení žáků školy jsou předmětem trvalé analýzy. Prioritou jsou školní divadla a mezinárodní projekt *Socrates*. V této oblasti dosahuje škola mimořádně příznivých výsledků na přehlídkách a v soutěžích. Smyslem není podporovat jen talent úspěšných žáků, ale dát šanci a prostor všem žákům. Zjišťování výsledků má vedení školy ve spolupráci s výchovnou komisí nasměrováno velmi dobře i v případě žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

***Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy byly celkově velmi dobré.***

## **TEMATICKÁ ZJIŠTĚNÍ**

### **Rozšíření učebních plánů vzdělávacích programů pro základní vzdělávání**

V rámci inspekční činnosti byla v základní škole realizována tematicky zaměřená inspekce *Rozšíření učebních plánů vzdělávacích programů pro základní vzdělávání*.

Vedení školy využilo k rozšíření učebních plánů vzdělávacího programu Základní škola, čj. 16847/96-2, o jednu vyučovací hodinu pro žáky 7. ročníků (tříd VII.A a VII.B) možnosti zařazení dalšího volitelného předmětu. Žáci uvedených kmenových tříd se vzdělávají ve školním roce 2004/2005 společně ve volitelném předmětu společenskovědní seminář. Při výběru z nabízených možností k rozšíření učebního plánu byl upřednostněn názor pedagogů a personální podmínky školy. Výuku zajišťují dvě vyučující, které splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Vedení školy využilo stávající pedagogickou pracovníci a rozšířilo úvazek začínající učitelce. Jejich příprava na výuku společenskovědního semináře je založena na týmové spolupráci.

Z vypracovaných časově tematických plánů výuky, ze zápisů v třídních knihách a z hospitační činnosti v daném předmětu vyplývá, že obsah výuky nepřináší nárůst zátěže žáků. Navýšené

hodiny jsou používány k rozvoji klíčových kompetencí žáků, k podpoře výuky průřezových témat, k rozvoji kritického myšlení, k rozvinutí schopnosti tolerance, k řešení konfliktů, k rozvoji komunikace a ke zkvalitnění práce s informacemi.

Škola postupovala v souladu s Pokynem k rozšíření učebních plánů vzdělávacích programů pro základní vzdělávání o 1 vyučovací hodinu od školního roku 2004/2005 čj. 21264/2004-22 a s Doplněním k pokynu čj. 25344/2004-22.

## DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

- Vzdělávací nabídka školy mimo vyučování je bohatá a mnohostranná. Žáci mají možnost uplatnit se podle svých zájmů a schopností a aktivně se realizovat v hudebních, výtvarných a pohybových oborech, sportovních aktivitách (zaměření na zdravý životní styl), účastnit se vzdělávacích akcí (angličtina) a dalších. Škola aktivně spolupracuje s mnoha partnery, jako například s Úřadem městské části Kohoutovice (hudební a recitační pořady), Centrem volného času Ulita, partnerskou školou v Brně při koordinaci akcí žáků škol, s Pedagogickou fakultou MU Brno, Úřadem práce (nábor asistentů pro pomoc integrovaným žákům ve výuce), Pedagogickým centrem a mnoha dalšími institucemi, které prospěšnými aktivitami pomáhají žákům školy v přípravě na další vzdělávání a uplatnění v praktickém životě.
- Velmi důležitým partnerem při pořádání různých školních akcí je občanské sdružení „Škola jako centrum komunity“. Žáci i pedagogové se aktivně podílejí na životě v obci. Cílem realizovaného projektu KOMUNITNÍ ŠKOLA je vytváření příležitostí pro celoživotní vzdělávání a volnočasové aktivity obyvatel dané městské části v oblasti kulturní, sportovní a rekreační (pořádání vzdělávacích kurzů, sportovních aktivit a pracovních dílen).
- Škola je zapojena do mezinárodního projektu SOCRATES zaměřeného na rozpoznávání diskriminace v různých oblastech.
- Na počátku školního roku 2004/2005 se škola nečekaně ocitla ve složité finanční situaci. Soukromá střední škola, která měla pronajaté učební prostory v budově ZŠ, bez upozornění smlouvu vypověděla. Finanční prostředky za pronájem, s nimiž škola ve svém hospodaření počítá, tak musí být operativně získány z jiných zdrojů, což se zatím podařilo jen částečně.

## VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. *Rozhodnutí, jímž se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 1. 2. 2000*, čj. BM0001/220 ze dne 31. ledna 2000
2. *Protokol o provedení změny v síti škol, předškolních zařízení a školských zařízení* čj. Sine/2001-21 ze dne 16. listopadu 2001
3. *Zřizovací listina Základní školy Brno, Pavlovská 16*, schválená zastupitelstvem Městské části Brno-Kohoutovice ze dne 20. června 2001, vznik organizace k 1. červenci 1994
4. *Rozvrh hodin platný ve školním roce 2004/2005*
5. *Hodinová dotace předmětů 2004/2005*
6. *Řád školy* ze dne 1. září 2004

7. *Desatero učitele ZŠ Brno, Pavlovská 16 – „Kodex učitele“* (nedatováno)
8. *Třídní knihy* všech tříd vedené ve školním roce 2003/2004
9. *Třídní knihy* všech tříd vedené ve školním roce 2004/2005
10. *Třídní výkazy* vedené ve školním roce 2003/2004
11. *Katalogové listy žáků* vedené ve školním roce 2004/2005
12. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2003/2004* ze dne 27. srpna 2004
13. *Organizační řád ZŠ Brno, Pavlovská 16* ze dne 31. srpna 2002
14. *Organizační schéma školy* platné ve školním roce 2004/2005
15. *Zápisy z porad vedení* konaných ve školním roce 2004/2005
16. *Záznamy z jednání pedagogické rady* ve školním roce 2003/2004 a 2004/2005
17. *Protokoly o komisionálních zkouškách* za školní rok 2003/2004
18. *Zápisy ze schůzek předmětových komisí* hospitovaných předmětů, konaných ve školním roce 2004/2005
19. *Rozhodnutí ředitele školy o odkladu povinné školní docházky* v době od 28. ledna do 31. srpna 2004 (7 kusů)
20. *Měsíční plány* – školní rok 2004/2005
21. *Týdenní plány* – období od 1. září 2004 do 18. října 2004
22. *Plán hospitační činnosti 2004/2005*
23. *Plán kontrol vedení školy 2004/2005*
24. *Hospitační záznamy ředitele školy a jeho zástupce* pořízené ve školním roce 2004/2005
25. *Strategický rozvoj školy – vyhodnocení dotazníkového průzkumu SWOT analýzy* provedené ve školním roce 2003/2004
26. *Plán výchovného poradce a speciálního pedagoga* pro školní rok 2004/2005
27. *Minimální preventivní program* pro školní rok 2004/2005
28. *Dokumentace výchovného poradenství* vedená ve školním roce 2004/2005
29. *Seznam žáků s prokázanou specifickou vývojovou poruchou učení a chování* pro školní rok 2004/2005 k 1. říjnu 2004
30. *Integrovaní žáci* pro školní rok 2004/2005 k 1. říjnu 2004
31. *Individuální vzdělávací programy žáků* pro školní rok 2004/2005
32. *Zápisy z jednání výchovné komise* ve školním roce 2004/2005
33. *Pilíře prevence na ZŠ Pavlovská 16* - nedatováno
34. *Časově tematické plány výuky* hospitovaných předmětů pro školní rok 2004/2005
35. *Projekt Škola jako centrum celoživotního vzdělávání a kultury v obci*
36. *Čtvrtletní písemné práce žáků z českého jazyka a matematiky* – školní rok 2003/2004
37. *Žákovské knížky* – vzorek z 1. a 2. stupně ZŠ Pavlovská 16 ve školním roce 2004/2005
38. *Zápisy z rodičovských schůzek* konaných ve školním roce 2003/2004
39. *Inspekční zpráva* čj. I22173/2000-05010

## ZÁVĚR

*Vysoká kvalifikovanost pedagogů, uvážlivá skladba úvazků, účinná týmová spolupráce všech zaměstnanců a cílené využívání možností dalšího vzdělávání i součinnosti s externími subjekty vytvářejí vynikající personální podmínky vzdělávání a výchovy. Zároveň umožňují již v současné době s předstihem připravovat školní vzdělávací program. Většina pedagogických pracovníků participuje na tvorbě komunitní školy a podílí se na získávání dobrého jména školy u rodičů i ostatní veřejnosti.*

*Objekt školy je účelně zařízen a poskytuje vzhledem k počtu dětí velmi dobré školní vzdělávací zázemí. Spolu s bezbariérovým přístupem ke škole umožňuje integraci handicapovaných žáků. Vybavení pomůckami, didaktickou technikou i počítači vytváří vhodnou podporu pro plnění cílů realizovaného vzdělávacího programu.*

*Kvalitní personální podmínky pozitivně ovlivňují výchovně-vzdělávací činnost. Většina učitelů používá účelné vyučovací metody, které umožňují žákům aktivně se zapojit do procesu učení. Ojediněle byl menší důraz kladen na rozvoj kompetencí žáků a jejich samostatné vyjadřování, celkově však byla úroveň vzdělávání ve sledovaných předmětech velmi dobrá.*

*Škola, která se profiluje jako komunitní, nabízí bohaté aktivity nejen svým žákům, ale i široké veřejnosti. Efektivně přitom využívá svého materiálního zázemí.*

*Od poslední inspekce došlo díky rekonstrukci k významnému zlepšení zejména materiálně-technických podmínek školy. Personální podmínky se daří lépe přizpůsobovat potřebám školy (asistenti, komunitní koordinátorka). Kvalita výuky má stále velmi dobrou úroveň.*

Hodnotící stupnice:

vynikající	velmi dobrý	dobry (průměrný)	vyhovující	nevyhovující
------------	-------------	------------------	------------	--------------